

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 frt 25 kr. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 4 frt. **Egyes szám ára 10 kr.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társszerkesztő: Dr. Dudek János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. szám.

Hirdetési árak: Egy háromhasábos petisor ára bélyegen kívül 8 kr. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szög 1 frt 30 kr, minden további megkezdett 100 szó után 1 frttal több

Menjünk a királyhoz!

(?) Jól tudjuk, hogy a politikai harc küzdterén lapunk szava nem bir azon mérvadó befolyással, mely javaslataink és eszméink diadalát már előzőleg is biztosítaná; mindazonáltal, miután szellemi harcaink győzelme a felvidék jó nagy részének polgárait lelkiismereti és vallási kötelmeik buzgó gyakorlata, a most lefolyt választások tanúsága szerint, már is kézzelfoghatólag ösztönözte és vezérelte, — a lezajlott választások gaszágainak és alkotmányellenes, törvénytelen, valamint minden tisztességet sértő és esküszegő hivatalos eljárás korrektívumául a felséges apostoli királyhoz való tömeges felebbezést és panaszt ajánlunk.

A király szent és sérthetetlen személye a magyar előtt ma is oly eszményi, főséges és megközelíthetetlen magasságban áll, hogy nem csak az egyedül Istent igazán és valóságban megillető címmel, a felséggel tiszteli; hanem a király szívének még mondái, meséiben is oly páratlan jóságúnak és kegyelmesnek ismeri, hogy a leghálásabb érzettel és a legforróbb szeretettel ragaszkodik azon kiapadhatlan királyi kincs-kebelhez, mely hitében és meggyőződésében az igazság, törvényesség és jóság kuforrása.

Ha az alkotmányosság egyik tényezőjének közege a kormány lelketlen eljárásával,

jogtiprás és törvénszegéssel, hazudozás és nemtelenséggel, embertelenség és haramiákhöz illő fosztogatással rést üt azon a váron, mely ezer éven által biztosítéka és éber őre volt a honalapítók örökségének és hagyományos szabadságának: forduljunk akkor az alkotmányos élet fő tényezőjéhez, a felséges apostoli királyhoz!

E lépés nemcsak politikailag megengedett és jogos; hanem reméljük, következményeiben is eredménydús.

A király, sz. István király koronázási ereklyéivel földiszítve az ország színe előtt **megesküszik, hogy az ország törvényeit megtartja és megtartatja!**

Hogy a felséges király esküjéhez hű, minden gyermek tudja ez országban és a király alkotmányos érzülete oly lovagiasan szigorú és skrupulosus, hogy alkotmányos volta az összvilágot lakó népek előtt ismeretes és közmondásos.

A király ezen személyes eskü tisztelete és minden körülmények között való betartása biztosíték a magyar hazára és országra, hogy a király személyes alkotmányos érzülete szükségkép azt is célozza, hogy valamint főséges személye megtartja a törvényt, úgy, ugyanazon esküje alapján azt kormányzási közegei által is megtartatni és végrehajtani kívánja és parancsolja.

Midőn tehát jogos és országos a panasz,

hogy az alkotmányosság legvitálisabb törvényét, a választási törvényt, mely a népképviselő alapja, erőszakos kézzel és hallatlan furfanggal éppen azok tiporták lábbal, kiket a felség a törvény őreiül és végrehajtóiul rendelt és erre külön esküvel kötelezett: a legegyszerűbb út a törvénytisztelet és betartás helyreállítására fordulni ahhoz, kinek koronázási esküje a törvények betartását biztosítja és parancsolólag követeli.

Ha a király nagyszámú és tekintélyes férfiak által figyelmeztetve lesz, hogy szent esküje saját hatalmukat a korona rovására terjesztő martalócok és esküszegő közegek által az ország színe előtt megszegetik: lehetetlen, hogy az oly kiválóan alkotmányos érzületű király az esküjén ejtett sérelmeket meg ne fenytse és a kötelező törvénytisztelet helyre ne állítsa!

Ne mondja senki, hogy e terv kivihe-tetlen és eredménye kétes jellegű.

Azon hangok után, melyek már nyíltan azt hirdetik, hogy a választási törvény ily szemérmetlen és minden emberi érzést gúnyoló megsértése és kijátszása után nem kelene csodálkozni, ha a nép forradalmi eszméknek hódolna és szabadsága hóhérjait hatalmas kézzel letiporná: éppen a jelzett felség-információt tartjuk elodázhatatlannak és szükségesnek.

A felség nem csak királya, de szerető

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

Fából való vaskarikák.

Alig lehet valakit nevetségesebbé tenni, mint ha szavaiból innen-onnan oly kitévelt hurcolhatunk elő, melyre rámondhatjuk, hogy fából vaskarika, hogy négyszögű kör, hogy egyenes, görbe és ki tudja még, hogy micsoda. Pedig hát akkor csak rajta, nevéssünk első sorban mi magunkon, mint a fából való vaskarikák napos termelőin! Nem hiszem, hogy volna az embernek még egy másik annyira megrögzött szokása, mint a négyszögű körökhöz való görcsös ragaszkodás.

Tudom, hogyha XVI., XVII. századbeli embertársaink példájára hivatkozom, azt fogják mondani, hogy voltra nem ad a zsidó semmit. Függeszék fel kérem íteletüket, s mihamar saját ajkaikról is szedek bizonyosságot. Azon korban uri házaknál a társalkodónót, ki rendesen, de nem mindig korosabb személy volt, *vénasszonyoknak* nevezték. Hát nem mondott nyilvánvaló vaskarikát Wesselényi Anna, midőn egyik levelében ezt írja: „Ángyomnak, úgy hallom, *ifjú vénasszonya* van.“ * S mégis igaza volt, mert ángyának tár-

* Nyelvőr IV. 216.

salkodónójében rejtett a hiba, miért volt esetleg épen fiatal.

Arról szintén szentül meg vagyok győződve, hogy Zobor és Zsibria aljai magyarjainak tanúságát is vissza fogják utasítani, mint illetéktelent. Én azonban nem tágitok és bátran hivatkozom vallomásukra. Ezeknek a jó palócoknak szemében, minthogy legtöbbszörre tyuktojással van dolguk, minden tojás *tyukmony*. A pajkos pogrányi gyerek csodát művel naponta, mert még a veréb-fészektől is *tyukmonyt* varázsol elő és a koloni menyecske, a nélkül, hogy valami éles megfigyelő tehetségre volna szüksége, határozott különbséget tud tenni a *lúdtukmony* és a tyúknak a *tyukmonya* között.

Am csak nevéssenek ezen paraszt-példán, tudok én felhozni szalonba valót, aranyba-ezüstbe kötöttet is. Arany János már csak okos ember volt. És ime Nagy Lajos király kardjának Arany Toldijában — csodák csodája! — „gyémánt a cifrája, *arany volt a reze*.“ Mert Nagy Lajos oly nagy úr volt ám, hogy a mi más közönséges halandónak a kardján rézből volt, azt ő aranyból verethette magának. Ámde ha a réz aranyból lehet, miért ne lehetne fából vaskarika!

Egyszer az öreg Deák Ferenc oda szolt a szobaleányhoz: mit csinál hűgom? Vasalok, nagy-

ságos úr, volt a leány felelete. Már hogy lehet rizzel vasalni, — veté oda mosolyogva az öreg úr. Lám rézből van a vasaló.

Gyerünk tovább!

Sült bolondnak nevezné mindenki és pedig teljes joggal a szerencsétlen halandót, ki rókahalásatról, vagy pedig pisztráng-vadászatról próbálna beszélni. Kérdem azonban, micsoda fán termett a gyöngy, vagy a spongyia, hogy országos privilégiumokkal vannak felruházva? Ha rókahalászat nem létezik, miféle alapon merünk *gyöngyhalászatról*, vagy *spongyia-halászatról* beszélni? Hiszen a halászat cselekvése, a mint a szó elemzése mutatja, csupán a halra irányul, mint tárgyra! — Hát nem kézzel fogható fa-vaskarikák ezek?!

De ne is csodálkozzunk azután azon, ha a peches halász sokszor nem halat fog hálójába, hanem a helyett rossz papucsot, vagy döglött macskát halász ki a Nyitra vizéből. Bizony már a vén Herodotos is nagy kedvelője volt az e fajta vaskarikáknak, minthogy minden megütközés nélkül beszél Polykrates hirhedt gyűrűjének kihalászásáról.

Minden utca-gyerek tudja, hogy kit kell legény alatt érteni, tudja, hogy ezen szó értelme homlokegyenest ellenkezik a vénség, korosság

és jószágos atyja is népének; a felségnek kötelemel vannak saját uralkodó háza iránt is; a király nem nézheti közömbösen, hogy hűlen sáfárjai mint pusztítják és elidegenítik tőle alattvalóit; törvényes és általa szent esküvel megpecsételt szabadságaitól hogy fosztják meg fiait és tönkre silányítják reputációját és alkotmányos hagyományait és jogaiban azon országot, melynek szent klenódiuma, a korona, fölkelet fejen ragyog és melynek őseitől öröklött alkotmánya és szabadsága országának és trónjának legbiztosabb és megdöntetlen támasza és záloga.

A király tehát nemcsak mint uralkodó és népének valódi atyja; de egyszersmint dinasztiajának feje és az alkotmány megdöntetlen alapjainak őre saját és alattvalói érdekében kell, hogy megbízható és igaz tudomást szerezzen azon kvalifikálhatlan törvényességéről, melyekkel szent esküje lábba tiportatik és alattvalói törvény biztosította szabadsága és alkotmánya elkoboztatik, mely szemérmetlen és lelkiismeretlen elkobzásnak azon mélyreható és veszedelmes következménye is van, hogy az ily utálatos és nemtelen eszközökkel megválasztott (?) többség nem többé az ország szabad polgárainak többsége, az ily alapon létrejött országgyűlés tehát nem többé azon törvényes tényező, mely az alkotmányosság elengedhetlen kelleke, hanem egy közönséges spekulans érdekszövetkezet, mely illó áron magát a koronát is bármikor elárúsítani és elgcsüfölni kész.

Hogy azonban az általunk kontemplált a felség király színe elé járulás sikerre vezessen, abszolúte szükséges, hogy a néppárt legtekintélyesebb férfaiából, egyházi és világiakból, oly számosan járuljanak a királyi trón elé, miszerint a felség király lássa, hogy e követség az ország polgárainak oly imponáns megnyilatkozása, melynek panaszait kegyelmes meghallgatásra méltatni nem csak méltányos, de a panasz tárgya és nagy hordereje miatt jogos is.

Lelekemelő látvány lenne e követség élén a magyar püspöki kart tisztelgetni, de a fáj-

fogalmával, s mégis — uranfia! — kicsoda az közölnök, aki *agy-leányt* nem ismerne? — De az asszony és leány is különböznek jelentésükben, aki asszony, az már nem leány, s mégis hányszor szólítottunk mi már fiatal leányt *kis-asszony* néven!

A szegény paraszt ember, a kinek nem telik deszkára, hogy szobáját azzal rakathassa ki, csak *agyag-padról* beszélhet, pedig a mi egyszerű padléből, deszkából van, hogy lehet az agyagból. Pest városa ellenben annyira gazdag, hogy szebb utcáinak, p. o. az Andrássy-utnak, *fa-kövezet* csináltatott. Hát nemde igaz, hogy szó-szoros értelemben minden uton-utfele találunk fából való vaskarikákkal?! — És ezen abszurdumok gyártásának annyira rabjai vagyunk, hogy még végtelennek tetsző nyugodalmunk helyére, a temetőbe is magunkkal viszünk közölköz egynehányat. A szegény pogrányi, koloni ember, a kinek naiv tyukonyán sokan kicsinylőleg húztak félre ajkukat, az legalább ezen hosszú pihe-nese helyén szabadul meg azoktól; ott nyugszik békében a szomorúfűz tövében, s egyszerű fejfa, szerény keresztfa jelöli igénytelen porait. Nem elégsznek meg azonban ezzel a városi temetők lakói; azoknak már *kő-, márvány-keresztfa* kell, sőt *vashöl* is készítették monumentális *fejféikat*.

dalmas tapasztalatok ezt reményleni sem engedik; pedig Mária országában mi lenne természetesebb, mint hogy azok, kik vezérei és pásztorai a népnek, előljárnak akkor, midőn a vallás és egyház legszentebb ügyei a védelmet és szent harcot megkövetelik! Haydin Károly memorandumja az ország primásához valóban már oly ébresztő hang, mely az egyházban elkövetett árulással ébreszti a szunnyadókat és kétséges, el fogja-e oszlatni azon lethargiát, mely az ily kifejezésekre aligha nem jogosít.

Fel tehát minél számosabban, a nemzet fejéhez és alkotmányos királyához; ne feszélyezzen senkit azon kolportált hír, hogy a felség nem fogja, tanácsosai befolyása következtében, ezen tüntető manifestációt színe elé bocsájtani; elégedjünk meg az ezen alkalomból bekövetkezendő országos mozgalom és tüntetéssel; ez egy maga, ha nem is jöhetnének a felség király színe elé, gondolkodásra készíti az udvari köröket, mert bármit is hangoztassanak a modern kiváltságos hazafiak, az udvaraí nagyon jól tudják, hogy a történelem nem hazudik, midőn arról tesz tanubizonyságot, hogy a katolikusok voltak eddig és maradnak ezután is a Habsburg-trón és uralom legmegbízhatóbb, legőszintébb és leghűbb alattvalói.

A néppárt, a képviselőház legújabb pártja, múlt vasárnap tartotta szervezkedő ülését a központi iroda helyiségeiben. A képviselőkhöz kívül jelen voltak a volt jelöltek is s a két vezér Zichy és Eszterházy. Pártelnök — legalább egyelőre — Molnár János lett, jegyző dr. Marsovszky Endre. A párt tényleg 20 tagból áll, de idővel lesz abból több is. A párt jegyzői helyet fog kivánni a házból s megfelelő helyet, nem a Kossuth-párt mellett. Tagjai között sok jeles tehetség van és komoly férfiak, kik kellő mérséklet és férfias fellépés mellett az egykori antiszemita párt szertelenkedéseitől távol fognak állani és a házból való működésök mellett az országos mozgalmat, a választók politikai érlelődését szintén tovább fogják gondolni. A néppárt a nép további megterheléséhez s így pl. a kvóta emeléséhez természetesen hozzá nem járulhat.

Vashöl való fejfa — és fából való vaskarika! — tökéletesen egymáshoz illenek, ikrek gyanánt járhatják be a világot.

No de már ezek után csakugyan nem tudom, mit érdemel az, a ki nevetni tudna a természetes észjárású szakácsnén, hogy ha az *ekrot is szóna* a rétesre! — Jó magam is váltig röstellem azt a pillanatot, a melyben mosolyogni tudtam a Nyelvőrnek azon közleményén*, a mely arról értesít, hogy Szilágymegyében a magyar ember ilyen lehetlenségeknél látszó igazságot szalaszt ki szájából: „Beh szép piros ez a körte, pedig még zöld!” Persze hogy piros is, meg zöld is, mert a zöld alatt éretlent ért a szilági ember, a mint hogy az éretlen rendszerint zöld színű szokott lenni.

De elég lesz ebből ennyi!

Kézpénz gyanánt veszem, hogy ily sok fából való vaskarika láttára nekem sem fogja rossz néven venni senki, ha magam is gyarapítom azoknak számát egygyel és azt mondom, hogy mindhiába beszélünk mi prózáról, versről, hiába vonunk világos határvonalakat a költött és kötetlen beszéd között, mert ilyen vonalak csak theoretikusok, csak mesterségesek, a természetnek azok-

* Nyelvőr IX. 566.

Kath. tanítóink és a választások.

— Egy szomorú trencsénmegyei jelenség. —

Igazán megdöbbentő jelenség, hogy minden nemesebb idealizmusból kivetkőzött korunkban egyházunk ellenségeivel látjuk szövetségbe, eskély kivétellel a kath. tanítókat. A régi, tisztességes gárda fogyófélben van s nyomába lép egy elveiben megtántorodott, streber új nemzedek. Ritkaságszámba jön, hogy találkozzunk még a szép időkből emlékül ránk maradt, már őszbecsavarodott tisztas öreggel, ki a népnevelésnek föláldozva egész életét, egyuttal az egyház barátjának is tudta magát s annak árulója soha sem lett; bár sokszor nyomorral, inséggel is kellett küzdenie, de jelleme, elvszilárdsága, becsülete soha meg nem tántorodott. Lelkünk visszasír a multba, midőn látjuk a sivár jelent.

Vajjon mi lehet az oka, hogy sok kath. tanítóink nem katolikusok többé, hanem minden jellegéből kivetkőzött tanító, ki nem a szellemet, nem az elvet nézi elete irányítójaul, hanem csak az önzést, az érdeket s a lelketlen materiát?

Mindenesetre az, hogy nincsenek vallásosan nevelt erőink, nincsenek azon szellemben kipróbált embereink, hanem csak olyan se hideg, se meleg lények, kik a vallásos jellegűt tűnő máz-ként magukon hordják ugyan, de szívükben a vallásosságuknak pislogó szikrája sem él. Az kenyeret, egzisztenciát nyújt nekik — különben nincs közük hozzá. Tiszta, meggyőződéses ambíció nem sarkallja őket, az ideális szempontnak fittyet hánynak s azért működésök is üres, tartalom nélküli.

Társadalmi s politikai maguktartása néhol megbotránkoztatja a romlatlan szellemű népet, mely képtelen fölfogni azt, hogy miképpen is vonatja ki magát a kath. tanító minden katolikus akciótól? Hogy lehet az, hogy frontot csinál nyiltan legalább álszégnyen nélkül a kath. ügynek? Miképpen egyeztethető össze kath. jellegével az, ki vele egy csoportban, egy elvert, egy ügyért küzdene?

Szomorú jelenség, de való! Az öregebbek, a kidülő félben lévő tisztas öregebbek élő példái annak, milyenek voltak a régi kath. tanítók, kik egyházuk elvei áran nem tudtak megalkudni soha, kik szívükön viseltek papjukkal együtt a nép ügyét s azért hálás szeretettel őrzik azok emléket, kik igazi kath. tanítók, a nép valódi vezérei, barátai és nevelői voltak. De jött a mai kor realiztikus eszméivel s megteremtett számunkra egy olyan kath. tanítói kart, mely minden egyéb lehet, csak kath. nem!

hoz semmi köze, hiszen a próza sem egyéb, mint szinarany költészet. Hiába csodálkozik bárki is, határozottan ismétlem, hogy a prózaköltészet. Sőt még csodálatra méltóbb költészet a próza, mint maga a költészet, mert míg ez utóbbi szándékosan, céltudatosan alkalmazza a költői elemet, a metaforát és metonimiát, addig a közbeszéd szándék nélkül, természetesen termi meg azokat. A mi ott mesterséges, itt természetes. — Igen a prózában csak úgy hemzseg a sok átvitel életelenről előre, előről élettelenre: a prózában köznap a személyesítés, az érzelmek megtestesítése, a fogalmak majesztatikussá, vagy kedélyes általánosítása.

Ki gondolna arra, hogy midőn a nap keltéről és nyugtáról beszél, öntudatlanul is egész költői prosopopeiát terem, mely a napot mint rózsás ágyból kelő és fejét csakhamar állomra hajtó élő lénynek tekinti. Vagy nem a legszebb költői frázis az, mely a kalap tetejét karima nélkül *kalapfészéknek* nevezi, mivel az feltűnően hasonlít a fészékhez? A nép *tenger népről*, *csöpp tűzről*, *szikra vízről*, *morzsa gyerekről* beszél, s öntudatlanul alkot költőit. Megjelenik a látóhatáron a kedvenc *Borsszem Jankó*, *Babszem Jankó*, *Hüvelyk Matyi*, s nem megkapó festései ezek szellemesség és arány szempontjából a kicsiségnek?

Ennek siralmas bizonyítékát láttuk a Trenesen megyénkbe most lefolyt választások alkalmával. A nép zöme, magva, úgyszólván teljes száma sziklaszilárd falként állott azon a pártou, mely zászlajára tűzte az egyházellenes új törvények hatályon kívül helyezését; minden vallásos érzelmeivel csak egy cseppet is törődő ember erkölcsi kötelességének tartotta szavazatával támogatni e pártot, csak a kath. tanítók legnagyobb része nem tudta kötelességét. A nyomorult érdekek annyira elvakította, hogy megelégedett azon esküről, melyet hivatalba való lépése alkalmával tett. Szavazatával kész volt támogatni azon pártot, mely egyházunk testén oly súlyos sebeket ejtett. Vagy távolmaradásukkal tüntettek, vagy leadták az áruló szavazatot, vagy pedig csoportba zárva tartalék-csapatként készenlétben tartotta őket a liberális párt, hogy szükség esetén saját javukra a végén leszavaztassa!

Ilyen sértő szerepre vállalkozott azon tanító, melynek szent kötelessége, hogy jó példával előre járjon. Járt is előre, de a liberális táborban, a zsidó korezmában, mindnyájunk megbotránkozására. Egyesek nem hogy elbujtak volna a szegényekben, de tüntetve a korema ablakából eljenteztek a liberális jelöltet. Persze a nép perszifaló megjegyzéseit nem hallhatták, mely undorral fordul el tőlük! Volt egy olyan is közöttük, kit testvéreivel együtt a zsolnai árvaház felnevelt, állásba juttatott s most, midőn alkalma lett volna háláját kimutatni az egyház iránt, mely nyomorult életéből kiemelte, oda állt az árulók közé, hogy megtagadja legnagyobb jótévőjét, s arcul csapja azt, ki megmentette a proletárság karmaiból!

Államsegély, posta s egyéb kilátásba helyezett koncon, hitszegőkké tette őket, de egyuttal érdemesekké arra is, hogy leszámoljunk velök! Igaz, hogy a treneseni tanfelügyelő ur is nagyban járult hozzá, ki legtöbbször „kedves kollegájához és barátjához” bizalmas sorokkal fordult és csillogó szemmel édesgette a liberálisokhoz, vagy ha ép úgy kellett, le is fáradott egyszemélyes „nagyságos” személyében, hogy förtelmes hornyák kijejtésü fényes magyar elokvenciájával megdolgozza a keményebb nyakukat — s a gimplik lépre is mentek! Iskolákat látogatni nem igen győz, de három-négy hétig korteskedni, a szavazatokban hazálni az nem derogál neki, — mert hát a kir. tanácsosság kísérti nyugtalan álmaiban! Most már rászolgált, nyugodtan alhatik.

Igazán siralmas állapot, hogy a paraszt meg nem tántorítható s a kath. tanító igen, hogy az egyház önfiaiban, kiket gondoz, kénytelen látni

legravaszabb rosszakaróit. Kényszeríteni, nem kényszeríthetünk senkit, ha a személyes becsület képtelen győzni a hűtlenségen s esküszegésen, de társadalmilag meg kell éreztetni velök áruló szerepök következményeit! Nekünk elvszilárd ember kell a gáton s nem holmi — elvtelen semmi!

—f.

Milleniumi emlék Nagytapolcsányban.

Nagytapolcsány, 1896. nov. 18.

Nagytapolcsány városának vallásos s hazafias érzelmű polgárai még f. évi március havában elhatározták, hogy Magyarország ezeréves fenállásának emlékeül, Szent István király tiszteletére a városi főter alkalmas helyen szobrot állíttanak, s e célra azonnal pénzügytést is rendeztek oly szerencsés eredményre, hogy rövid idő alatt 700 frtot képesek voltunk összehozni.

A szobor kiállítására nézve érintkezésbe léptünk Tóth István budapesti szobrászszal, a kinek költségeloirányzata szerint a bronzból készítenendő szobor 4—5 ezer forintba került volna, de ily magas összeg túlhaladta a mi gyenge erőnket, s miután nem is volt reményünk, hogy mi ily nagy összeget gyűjtés útján összehozhatnánk, a Szent István-Szobor-bizottság elhatározta: hogy szobor helyett a tornyunkon lévő 2 középső harangot átönteti, oly módon, hogy az új harangok a régieknél körülbelül 150 kilóval nagyobbak legyenek s ez alkalommal az összes harangok is (6 drb) zeneszerű összhangba hozassanak.

Ezen új két harang közül a nagyobbik Sz. István, a kisebbik Sz. László király tiszteletére lesz öntve s szentelve.

Föltéve pedig, hogy a nemes adakozók, a kik adományukat Sz. István-szobor felállítására szánták, nem fognak megütközni azon, ha becses adományuk más, de ugyanazon szent célra fog fordíttatni: én kedves kötelességemnek tartom e téren a begyűlt pénzekről számolni, s egyszerűs-mind a nemesszívú adakozóknak adományukért hálás köszönetet kifejezni.

I. Az első gyűjtő-íven az aláírtak:

Zatkovics Alajos ügyvéd 15 frt, Szecsényi Vilmos plebános 25 frt, Fülöpp Alajos v. bíró 15 frt, Zatkovics Ferenc ügyvéd 5 frt, Miskolczy István ügyvéd 5 frt, Zhorella István polgár 10 frt, Barza József v. jegyző 20 frt, Ballon József káplán 3 frt, Wunder Adolf v. tanácsos 4 frt, Laczkay Károly v. tanácsos 5 frt, Fojtik Tivadar gazdatiszt N.-Jác 5 frt, Chrenko József polgár Nemesic 5 frt, Fabanay Leont. kórh. kápl. 10 frt, Ikrényi József esperes-pleb. 5 frt, gróf Nyáry Rudolf 5 frt, Lepey István egyházi 5 frt, Dolnik Janos nemesic gazda 1 frt, Jelinek József egyházi 5 frt, Steklács Nikodém káplán 3 frt, Stefunka Protáz káplán Koros 2 frt, Martos János nemesic gazda 2 frt, dr. Pantocsek József j. orvos 10 frt, Rudnyánszky József ügyvéd 5 frt. Összesen 170 frt.

II. Rudnyánszky Gizi kisasszony gyűjtése:

Langhammer Ignác takpt. igazg. 1 frt, Schaffer Mihályné 1 frt, dr. Mika Hugó ügyv. 4 frt, Lénárt Sándorné 5 frt, Machovics Jánosné 2 frt, Tuma Pálné 5 frt, Pacsiss Szidónia 2 frt, Zhorella Károlyné 1 frt, Szlamka János 1 frt, Neumann Rezső 1 frt, Csippék-család 10 frt, Horváth Janka 2 frt, Babik Anna Koross postatiszt 2 frt, Karell Ferencné 2 frt, Hanusz-Schuch Mária 1 frt, Reidner Mária 2 frt, Toman Rudolf 2 frt, Zolich-Németh Hermin 1 frt, Puschnann Mária 3 frt, Heuer Ilona 3 frt, Zayda Vilma 2 frt, Markovics Károly v. tanácsos 2 frt, Babette Schneider 1 frt, özv. Horváth Katalin 1 frt, Miksics Aranka 4 frt, dr. Girtler Aladárné 3 frt, Vaskovics Zoltán gazdatiszt Tavarnok 5 frt, id. Abszenger Ferenc Tavarnok 10 frt, ifj. Abszenger Ferenc adótiszt 5 frt. Összesen 84 frt.

III. Miksics Ignácné urhölgy gyűjtő-íve:

Toscano Rezső 5 frt, Zerdahelyi Béla szolgab. 5 frt, Keviczky Lajos k. közb. 5 frt, Kropácsy-család 2 frt, dr. Havel K. aljbíró 1 frt, dr. Csernyánszky A. aljbíró 1 frt, Laczkó K. j. jegyző 1 frt, özv. Chrenko Ignácné 5 frt. Összesen 25 frt.

IV. Markovics János szem. rektor ur gyűjtő-íve:

Venczell Ferenc nagyprépost s pápai prelátus 30 frt, Markovics János rektor 20 frt, Kutvaszer István v.-rektor 5 frt, Belák József káplán 1 frt, Czeizel Gábor kanonok 1 frt, Durdik Alajos kanonok 4 frt, Szida Kálmán káplán 1 frt, Skoluda Lajos káplán 1 frt, Hevera János káplán 1 frt, dr. Bartossik Antal tanár 1 frt, Nécsey Endre prep. pleb. 3 frt, Zongor József tanár 1 frt, Kubinyi Endre 1 frt, dr. Dudek János tanár 1 frt, Jeszenszky Alajos püsp. titkár 3 frt, Kondor István sz. széki jegyző 5 frt, Markovics Károly plebános 5 frt, Markovics Mihály plebános Bohunic 5 frt. Összesen 85 frt.

V. Posta útján begyűlt pénz:

Ziska Mihály plebános Nagy-Rippény 3 frt, Krajsovics Flóris tanító Királyrét 2 frt, Gászó István tanító N.-Jác 2 frt, Miskovics Elek tanár Eger 5 frt, Richter Károly ny. áll. tisztvis. Selmecbánya 10 frt, Duday Mihály plebános Almás (Pozsonym.) 10 frt, dr. Fityma Sándor k. j. b. Vágújhely 3 frt, Kolman Irma áll. óvónő Nagytapolcsány 1 frt, Bezák Zsiga ny. gazdatiszt K.-Vicsáp 3 frt, Bezák Mária leánya 2 frt, Zerdahelyi Adolf Nyitra 2 frt, dr. Jankovics János Budapest 29 frt 50 kr, Radimeczky Mihály plebános Szelec 5 frt, Szecsényi Gyula plebános Komár.-Sz.-Péter 5 frt, Markovics Ferenc pleb. Zohor 5 frt, Sztraka Gábor kanonok Csorna 20 frt, dr. Komlóssy Ferenc kanonok Esztergom 25 frt, dr. Miskovics Flór törv. bíró Eger 3 frt, Markovics Ferenc káplán Nagy-Szombat 5 frt. Összesen 140 frt 50 kr.

Összegezés:

Az I. sz. gyűjtő-ív szerint	170 frt — kr
A II. " " " "	84 " — "
A III. " " " "	25 " — "
A IV. " " " "	85 " — "
Az V. posta útján	140 " 50 "

Nemde igaz tehát, hogy a próza és költészet egységének gondolata nem olyan képtelenség? A beszélt nyelv, az emberi gondolatnak tagolt hangokban való kifejezése nem is lehet más pompázó szellemességnél, mert a beszédben jelenik meg a lélek, a kedély, a szív nagyszerű harmóniában. Minden rövidke szó, mely elhagyja az emberi ajkat, elemeire bontva költészet és soha sem fog sikerülni senkinek az ember kedélyvilágának roppant terrénját átkutatni, ha nem a beszélt, kimondott nyelv révén fog abba behatolni. A gondolat és érzelem hullámszáma hiven hangzik vissza a szavak elemzése közben azok dörgéséből, suttogásából, esetleg vonagló remegéséből is. Örök igazság az, a mit Müller mondott újabb felolvasásaiban, hogy a beszélt nyelv teszi és fogja tenni az embert emberré örökre.

T. F.

Sziporka.

A mai kor gyermeke.

Sanyika: Mi leszel te Pistike, ha megnősz?
Pistike: Majd aminek kineveznek.

A népszellemnek, a világ ezen legnagyobb költőjének, melytől az egyedek minden művésztükét tanulták, csupán picinke hasonlatosságot kell felfedeznie a tárgyak között és az ostromló gépet máris faltörő kosnak nevezi, a szigonyt vas-macsának, a csavart csigának, az ismeretes padfelét fa-lónak mondja s teremtő fantáziája körébe vonja az egész állatvilágot, csakhogy költőt varázsolhasson.* A hidnak a népszellem alkotó költészeténél fogva feje nő (hidfő), az ország fővárosa dobban, s küldi az erőt szerteszéjjel (ország szíve), életre kél a harang és nyelvet kap (harang nyelv), a korszának füle is, de meg szája is van, a hajónak orra, a fűrésznek foga terem, s a kályhák izmos vállai hány fáradtnak nem szolgáltak kellemes nyugvóhelyül. — A személyesítésnek szellemesnél szellemesebb példái ezek.

És nem a legragyogóbb színű átvitelek-e azok, melyek szerint a lámpa elalszik, a mécs pislog, akárcsak a bóbiskoló álmos, ki hiába erőlteti ébrenlétre szeméit. Ha a közbeszéd az éjjelt némának mondja, mi szükség van holmi sánta versre, hogy a gondolatot költőibb színekkel ecsetelje?

A prózának már annyira vérebe ment ez a

* L. ezeket, s több példát Simonyi: M. Nyelv. II.

költői alakítás, hogy szemem szedett metaforáiról itt-ott már meg is feledkezett. Midőn istáp-ról beszélünk, gondolunk-e arra, hogy ez a támaszt jelentő stáb (bot) német szóból vette eredetét. Zalamegyében még ma is divatos a pálcának estáp elnevezése.* A cselekvés terén meg már se szeri, se száma a megkapó színezésnek. A szónok gyűjtő beszédet mond és feltűzeli hallgatóit. Tervet főzni, forralni szoktunk, akárcsak bogrács volna koponyánk. A kinek nincs sütnivalója, annak a feje üres, mint a töltetlen puská. A haragos meg füstölög magában és ki ne látta volna a vén Zobort pipálni? Azonban minek halmozzam ezen példákat, melyek a próza minden ízében számtalanok, használatban mindennaposak; de épen e gyakoriság okozza, hogy költői zománcuk elmosódik, mivel hozzászoktunk már ahhoz, hogy költőinek csak a ritkát és ünnepieset tartjuk. — Csupán csak egyet hozok fel még a távol Polynésia talajáról igazolására annak, hogy a nép nyelvében a költői öntudatlanul terem, tehát hogy a népszellemmel együtt született meg a költés angyala. Polynésia műveletlen lakói az ötöt úgy fejezik ki, hogy kéz, mint a melynek öt uja van. A húsz az ő szemükben találó következetességgel = ember, mert az embernek összesen húsz uja van.

* Nyelvör II. 279.

Az e célra rendezett tombolából 100 frt 35 kr
Dressel Anna úrhölgy külön
adománya . . . . . 50 „ — „
Összesen 715 frt 85 kr.

A harangok Nagyszombatban készülnek, s még ez év folyamán fognak rendeltetési céluknak átadatni.

Szeesányi Vilmos,
a Sz.-István-szoborbizottság elnöke.

A kiállítás jutalmazottjai.

Megkaptuk az országos kiállítás jutalmazottjainak nagy névjegyzékét. A rengeteg névtengerből kihalásszuk a nyitra- és trencsénmegyei kitüntetéseket, amennyire lehet pontosan, ha netán valaki mégis kimaradt volna, tulajdonítsa annak, hogy a szövevényes bozótból így is csak nagy fáradsággal sikerült a neveket rendszeresen csoportosítani.

I. Nyitra megye.

Diszoklevél (legmagasabb kitüntetés). Agnelli József plebános, Csári, új termelő ág meghonosításáért.

A keresk. miniszter által adományozott állami ezüst érem. Mitták Nándor gyógytermelő Szokolca. — Sasvári uradalom főberlőse. — Szartory Mihály termelő Szokolca.

Milleniumi nagy érem: Nyitrai róm. kath. székesegyház (tört. főcsoport.) — Gróf Erdődy Ferenc Galgóc (u. a.) — A Fmke Nyitra. — A fenyves-chvojnicai gyermekjáték-tanműhely. — Nyitra vármegye, a közegészségügy terén tanúsított haladás és aldozatkészségért. — Pöstyéni fürdő, versenyképességért (?). — Zedtwitz Curt gr. Moraván, kitűnő termelés és mezőgazd. haladás. — Vágjobbparti armentesítő és belvizlevezető társ. Vágsellye. — Erdődy gr. Galgóc, kitűnően kezelt boráért. — Kiss Gergely Nyitra, ugyanaz. — Rouchetti Rezső Galgóc, ugyanaz. — Forgách Károly gr. Ghymes, új vadnem sikeres meghonosításáért. — Szadlon Károly börgyár-igazgató Nagy-Bossány, kitűnő közreműködésért. — Schmitt Adolf és társa, bőr és hadfelszerelő gyár, verseny és kivitelképességért és nagybani termelésért. — B. Weiss Pál Kálaz, jó minőségű Chevalier és Oregon-árpaért. — B. Wodianer Albert Komjáth, jó minőségű Chevalier és Hannapedigree árpaért. — Dick Sándor Nyitra-Ludány, theavaj és emmenthali sajtért.

Kiállítási érem: Nyitraegyházmegyei könyvtár. — Nyitrai róm. kath. székesegyház. — Nyitrai nagyobb püspöki papnevelde, ügybuzgalomért. — Érsekújvári sz. Ferenc r. rendház. — Handlovai r. kath. templom. — Sztrázsai róm. kath. templom. — Kath. főgimnázium, Nyitra, haladásért. — Friesenhof Gergely báró, Ó-Széplak, közhasznú működésért. — Ó-Széplaki agrár meteor. obszervatórium, u. a. — Uzsovits Pál, Könyök, kitűnő termelésért. — Nyitrai völggyi gazd. egyesület, közhasznú tevékenység. — Steiger Albert báró, Szeptencujfalu, jeles minőségű terményért. — Kovács István Vág-Királyfa, jó minőségű állati termékekért. — Lazarek Márton Ó-Dögös, pergett méz és boxesért. — Csernyák Rezső Nyitra, jelesen kezelt boráért. — Franzen Alajos Szokolca, u. a. — Jantsik Gyula Szokolca, u. a. — Kallós Lajos Szokolca, u. a. — Vietorisz Miklós Vágújhely, u. a. — Erdészeti: Bossányi Lajos Szecs, gyakorlati irányért. — Cs. és kir. családi uradalom, tanulságos vadfogó bemutatásért. — Steiger Albert báró, érdekes statisztikai adatok összeállításáért. — Holecz János Vágújhely, vas és fémipar jó munkáért. — Turnovszky Lajos Adolf Nagy-Tapolcsány, célszerű berendezés, jó munkáért, gépipar. — Kozák Nándor Szenic, szép és jó munka, faipar. — Skopecz István N.-Tapolcsány, jó munka és haladás, bőripar. — Eiser Izidor, pálinkafőző és ecetgyáros Vág-Ujhely. — Herczogh Fülöp, borovicskafőző Verbó. — Malátát gyártó társaság Nyitra, versenyképességért.

— Ó-Tura község, házipar. — Pécs Ede Nyitra, kertészeti jó termelésért. — Pallavicini őrgrof nagysurányi uradalma, hizott juhokért. — Czocher testvérek Kajsza, Hanna árpaért. — Erdődy Imre gr. Galgóc, tót árpaért. — Vincze Károly esperes pleb. Kis-Hind, Chevalier árpaért

Elismerő oklevél: Bende Imre püspök Nyitra, történelmi főcsoport. — Vagner József Nyitra, u. a. — Gr. Pongrácz Adolf Vágújhely, jól kezelt boráért. — Presinszky József Nagy-Cétény, u. a. — Presinszky János Nagy-Cétény, u. a. — Stummer Bódog br. Nagy-Bodok u. a. — Szusztor István N.-Cétény, u. a. — Timföld Vilmos Szokolca, u. a. — Toifel József Nyitra, u. a. — Építési ipar: Billig Samu Vágújhely, jó munka; — Érsekújv. göztéglagyár, jó anyag; — Matschek Henrik bádogos Szenic, jó munka. — Zedtwitz Curt gr. Moraván, szállítási képesség, faipar. — Holicsi cs. és k. uradalom intézősege, történ. főcsoport. — Herber Lipót Rohó, u. a. — Nyitrai kegyes tanítórend, u. a. — Mockó János Csácsó, u. a. — Odescalchi Gézáné hgnó, Ny.-Zerdahely, u. a. — Stummer Ágoston b. Tavarnok, u. a. — Szokolca város tanácsa, u. a. — Turcsányi Ödön Egyháznagyszegh, u. a. — Tagányi Károly (Budapest) u. a. — Dr. Weiss Ede Pöstyén, testegyeszeti eszközök olcsó és egyszerű előállításáért. — Zsuresk Nándor Pöstyén, gyümölcsversenyképességéért. — Agnelli József plebános Csári, jól kezelt boráért. — Özv. Benyák Ferencné Nagy-Cétény, u. a. — Ficza András Nagy-Cétény, u. a. — Jankovits Ferenc Nagy-Cétény, u. a. — Koronthály Lőrinc Vágújhely, u. a. — Mayer Villibald Szokolca, u. a. — Mezey Ferenc Szokolca, u. a. — Özv. Mitták Nándorné Szokolca, u. a. — Mitták Rudolf Szokolca u. a. — Pécs Ferenc Nyitra, u. a.

Németprónai posztószövetkezet, jó munkáért. — Privigyei posztósok, u. a. — Balla István Nyitra, szorgalmas munkáért, ruhaipar. — Érsekújvári csizmadia-iparosok együttes kiállítása, jó munkáért. — Pardits János Verbó, ruhaipar, szorgalmas munkáért.

Huszár István könyvnyomdatulajdonos Nyitra. — Barsi József mézeskalácsos Érsekújvár, jó munka és versenyképességért. — Löwinger Simon és fia Vágújhely, Cognac, pálinka. — Sasvári uradalmi bérnökség, szeszfőzés. — Eisler malátagyáros, Galgóc. — Blum Márk Verbó, házi ipar. — Csillér Margit Galgóc.

Közreműködési érem: Endrődy Gyula tanár Nyitra. — Hollmann Irma óvónő Nagytapolcsány. — Kropácsy István igazgató Szokolca. — Kaliczkyne Krivácsy Erzsébet polg. isk. kézimunka tanító Szenic. — Simon Eerenc elemi isk. igazgató Pöstyén. — Stubner Simon polg. isk. rajztanító Galgóc. — Firtász Adolf főedesz Moraván, sikeres fáradozásért. — Balázs György honvédezedes Nyitra, a honvédelmi kiállítás körüli érdemeiért. — Borovicsényi Gyula honvédőrnagy Érsekújvár, versenydíj tárgyainak kiállításáért. — Janniki Jóny Ferdinánd honvéd-huszárszázados Érsekújvár, 11 drb versenydíj kiállításáért. — Lantos Ignác kir. mérnök Nyitra, a nyitra megyei ház berendezéseért.

II. Trencsénmegye.

Állami arany érem: Löw Károly posztógyáros, Zsolna.

Milleniumi nagy érem: Trencsényi kegyes rendi templom. — Harcourt Iphigenia grófnő, Tr.-Teplíc. — Kohn Bódog Chocholna, új erdészeti iparág meghonosít. és nagyban való termelésért. — Zay Albert gr. rendkívüli haladásért az erdészeti terén. — Zweigenthal Leo, borovicskafőző Rajec.

Kiállítási érem: Trencsényi róm. kath. plébánia templom. — Zayugróci műfaragó tanintézet. — Buttkó Ágoston Trencsén, vas és fémipar terén jó munkáért. — Építési ipar: Bartáky Pál Zsolna, jó munka s jó izlésért. Lonszky Pál, Lajos Trencsén, jó munka, jó izlésért. — Faipar.

Adamicza Lajos és tsa Zsolna, szép és jó munka. — Bőripar: Horn I. L. N.-Bittse, versenyképesség és jó munka. — Reichel József Trencsén, jó és szép munkáért, ruhaipar. — Altmann Adolf borókaszeszgyáros Csaca. — Eichenwald Ede, borovicskagyáros Csaca. — Ripper Mór, likőr, borovicska és szeszgyáros Zsolna. — Első magyar szürposztó házi-ipar, Zubák, új iparág meghonosításáért. — Dr. Pattantyús Ábrahám Illava, fényképeért.

Elismerő oklevél: Bolessói r. k. templom. — Lichtenstein I. B. Trencsén. — Puchói r. k. templom. — Ribéni r. k. templom. — Tr.-Teplai r. k. templom. — Trencsényi kegyes tanítórend. — Trencsényi kir. kath. főgimn. Mária társulata. — Turnai r. k. egyház. — Valamennyi a történelmi főcsoportban. — Ripka Kamil, zongorakészítő, Trencsén. — Nabilek Márton N.-Bittse, jól kezelt boráért. — Löwy Bernát és fia Ó-Beszterce, jó munkáért, erdészeti szak. — Zelinka N. fia Domanizs, erdészeti szak. — Krstenánszky Antal géplakatos Baán, haladásért. — Sztankovics Boldizsár N.-Sztrice, gépipar, jó munkáért. — Hetzel F. aranyozó árugyáros Predmér, jó munkáért. — Visnyovszky et Coufal butorgyáros Trencsén. — Hrehuss István csizmadia, Trencsén, szép munkáért. — Kubits Ferenc, ruhaipar, szorgalmas munkáért. — Stern M. és fia, fényképész, Trencsén-Teplíc. — Brichta Jakab, boróka-olajgyáros, Trencsén. — Artbauer János, Trencsén, élelmiszerek. — Deutsch Ignác N.-Bittse, Cognac. — Zelinka N. Fiai Domanizs, szeszfőzés. — Miklóssy Andor Trencsén, fényképeért. — Pongrácz Jusz-tina báróné Illava, spanyolfalért.

Közreműköd. érem: Balog Lajos kosárfonó tanító, Bellus. — Ényi László felső leányisk. rajztanár, Trencsén. — Hahn Adolf faragó tanműhely tanító, Zay-Ugróc. — Szukovathy Ottilia felső leányisk. kézimunka tanító, Trencsén. — Kopriva Rajmond, gyárvezető Zsolna, posztóipar.

Ujdonságok.

Személyi hírek. A püspök ur ő méltósága kedden f. hó 24-én püspöki konferenciára, Budapestre utazik. — *Ifj. Ucsnag István* katonai segédlelkész Kassán, hasonmítségben áthelyeztetett Nagy-Szebenbe. — Brezova községben orvosá *dr. Stybrány Tivadar*, ifj. *Pruszkay István* pedig radosóci segédjegyzőnek választott meg. *Löwy Simon*, zsámbokréthi ideiglenes allatorvos ezen állásában véglegesen megerősített.

Esküvő. F. hó 10-én fényes esküvője volt Nagy-Tapolcsányban *dr. Ligeti Ernő* rtsági kir. jbirónak *Reidner Adél* kisasszonnyal, Reidner Ferenc s Bernáth Mária bájos leányával. — Násznapok voltak: *Dr. Pántocsek József*, a pozsonyi országos közkórház igazgatója s Karel Ferenc m. kir. adóellenőr.

Halálozás. *Jakab János*, a vágsellyei kerület esperese és tanfelügyelője, zsigárdi plébános f. hó 17-én meghalt. Nagyműveltségű buzgó pap és kitűnő botanikus Irodalmilag is működött az egyházi terén. Bögözi Jakabok református székely nemzetségből való született 1835. Kócsordon. A bölcsészetet Sárospatakon végezte, ugyanitt hallgatta a theológiát a ref. kollegiumban. 1858-ban konvertált, s mint ilyen Esztergomban kispap lett, 1861-ben pappá szenteltetett. 1865-ig Pozsony-Diószegen káplankodott, utóbb Pozsonyban tanár és hitoktató lett az árvaházban, innen azonban visszavándorolt a lelkipásztori működési terre. Mint hidaskürthi káplán 1869. elnyerte a kajali plébániát. — 1871—1885-ig Nyitra vármegyében Negyeden lelkészkedett. Sok költséggel csinos parkkal díszítette a plébániát, finom gyümölcsfákkal gazdagította a kertét. Az 1894. árvíz azonban nagy pusztítást tett benne. Az ő lelkészkedése alatt épült Negyeden a r. k. iskola. — 1885. év óta Zsigárdon működött. Itt érte őt okt. 28-án szelítés, mely f. hó 17-én ismétlődően eloltotta Isten és emberek szolgálatában töltött életét. A kerületi papság őszintén szeretett testvérökét, hivei pedig buzgó lelkiatyjukat siratják az elhunytban. R. i. p. — Nagy Tapolcsányban *Eversch Celestin* testvér, az ottani övedának 8 even át volt szelid lelkü vezetője hunyt

el a múlt héten. Nagy-Tapolcsány hálás közönsége imponans számban jelent meg gyermekei védő angyalának temetésén. — Nyugodjék békében. — *Kürz Ferenc*, volt nyitravidéki körjegyző f. hó 20-án hirtelen elhunyt. Nyole árvája siratja. Ny. b.

A zabori hegyközség alapszabályait a miniszter hosszabb idő óta magánál tartja. Mint beavatott helyről értesülünk, a megerősítés hasznosításának oka az volna, hogy a miniszter attól tart, hogy a hegyközség saját erejéből szőlőtelepet állítana, pedig Darányi miniszter ezt megelőzni akarván, maga akar Nyitrán állami szőlőtelepet állítani. Állítólag ezért nem erősítette meg eddig a hegyközség alapszabályait. Nehéz elhinni, hogy a kormány végre valahára Nyitrára is gondol, mert hisz az önző kormány csak ott szokott előzékeny lenni, ahol ellenzékre talál.

Terményszállító t. olvasóinkat itt külön is figyelmeztetjük a honvédségi közt. kezési bizottság lapunk mai számában közzétett hirdetésére. — A bizottságnak az a célja, s a miénk is, hogy a honvédségnek beszolgáltatott elemzési cikkek lehetőleg a termelők által közvetlenül szállíttassanak, kik azokat természetesen legjutányosabban is szállíthatják. — Figyelmeztetjük a termelőket, hogy a cikkeket külön is lehet szállítani pl. csak babot, vagy csupán krumplit stb. S a nagyobb mennyiségű élelmiszerek szállítására *többen is állhatnak össze*. Az ajánlati határidő nov. 30. — Ez által mozgókon keresztes termelőink is nyernek, és meg vagyunk győződve, a honvédség sem fog veszteni.

Dr. Szulyovszky Dezső úr nyilatkozatot küldött be lapunkhoz Kézdisárfalvai Benkeő László urnak lapunk előző számában hozzá — dr. Szulyovszkyhoz — intézett nyilt levelére. Jóllehet a válasz csak másolat és az eredet nem láttuk, mégis tudomást veszünk róla aképen, hogy Deák János és Artner Kálmán honvéd-főhadnagy, mint Szulyovszky Dezsőnek Benkeő Lászlóval egy év előtt felmerült becsületbeli ügyében segédei, egy 1896. évi nov. 21-én kelt levelükben kijelentik, hogy a nevezett lovagias ügy elintézése nem dr. Szulyovszky Dezsőn mult. — Továbbá megemlítjük, hogy Dr. Szulyovszky Dezső ur felszólítja Benkeő László urat, hogy a kérdéses Hubszky-féle ügyben adja be keresetét a bíróság elé, s ő kötelezi magát, hogy a bírósági ítéletet közzé fogja tenni.

Jegyzőválasztás. A Zahoránszky János vágsellyei körjegyző lemondásával megüresedett állomásra f. hó 28-án lesz a választás. Jelöltek: Zeller Zoltán vágsellyei tak. pénztári könyvelő, Szabó Lajos sopornyai és Lellei ivánkai jegyzők.

Börtön helyett az országházba. Lapunk előző számában mi is szellettettük Szulyovszky Gusztáv, nyitriai ügyvéd azon választási presszióját, hogy a gyarakiaknak felmondotta a Wodianer-féle bérletet csupán azért, mert azok a néppárt mellett foglaltak állást. Ránutattunk egyúttal arra, hogy ezért az illető megérdemelte volna, hogy elzárassék, s a helyett az a szerencse érte, hogy orsz. képviselőnek választatott. Most tőle a következő sorokat vettük:

A Nyitramegyei Szemle f. hó 15-én kelt 48. számában, önállóan, vagy a budapesti „Alkotmány” nyomán „a kormánypárt tisztá eszközei” cím alatt engemet egy névtelen reporter azzal támadott meg, hogy a legközelebb lefolyt érsekujvári képviselő-választási mozgalmak alatt általam a komjáthi uradalom képviselőjében — és bizonyára illetékes megbízásból is — a gyaraki bírósághoz f. évi október 23-iki kelettel intézett Bednár János és társainak, mint a gyaraki földek uradalmi bérelőinek a haszonbért a szerződés 13. §-a értelmében felmondó levelemet, és — talán a felmondás melegségül vagy indokolásul is — a szerződés 13. §-át is szó szerinti közölte, a felzúdult bérelői lelkiismeret révén azzal apostrophálván e szerződési szakasz alkalmazásba vett rendelkezését, hogy ezen az 1874. évi XXXIII. t.-c. 96. §-ába ütköző szerződésért engemet hat havi fogság, nem pedig képviselői mandatum illetve meg. — Habár a cikkirő jó véleményére nem aspirálok és habár ezen pusztán magánjogi viszonyból eredő bérletfelmondási ügy feltétele, jogi alapja és értelmezése a közönség foruma elé még botránnyajhászat céljából sem tartozik, még sem

hallgathatom el a meghurcolni igyekezett uradalom praestige szempontjából a valóságnak megfelelően következőket előadni: 1. Hogy bár a szerződést én nem szerkesztettem, de igazolhatom, hogy annak minden pontja a 13. §-ával együtt a szerződés kötésekör és annak fogantatása folyamán a szerződő felek egybehangzó akaratának felelt meg; 2. hogy a haszonbérlet nem a bérbe adó báró úr, de a bérbe vevő Bednár János és társai bizonyára jobb megélhetésük végett keresték, tehát az reájuk nézve csak előnyös lehet; — 3. hogy a 13. §-ban foglalt azon szerződésbontó kikötmény, miszerint a bérlok, különbeni haszonbérlet felmondás terhe alatt magukat az uradalom érdekeivel ellentétbe nem helyezhetik szinten önkéntesen elvállalt és nem kérésből leköltésen alapszik és hogy a bérlok lelkiismeretét és politikai szabadságát meg nem kötötte, bizonyítja azon ténykedésük, hogy midőn az uradalom által pártolt liberális jelölttel szemben a néppárti dr. Kovács Pál jelölt úr mellett foglaltak állást, ezen elhatározásukban őket sem a haszonbéri szerződés 13. §-a, sem az uradalom felmondása nem akadályozta, nem fészelyezte. Mi jogon jajdul fel tehát a bérlok ismeretlen pártfogója sértett lelkiismeretük és politikai szabadságuk címén, mikor e sérelmet maguk a bérlok sem appreciálták s mikor máskülömben a nekik suggerált lelkiismereti nyugtól és a drága bérlettől az uradalom esetleges nem csekély kárára egyszer és mindenkorra megszabadultak! — Az előadott tényállást a szerződésnek 13. §-ával összevetve, jőzan eszű ember nem fogja feltevé és következménykép állíthatni, hogy e szerződés az 1874. évi XXXIII. t.-c. 96. §-ával ellenkezők, a bérbe adó uradalmat pedig felelőssé tenni azért, hogy ezen szerződés által nyújtott anyagi előny a bérlok által szerződés ellenes magaviseletökkel önként elejtetett. — Így állván a dolog, csakis a legnagyobb fokú beszámíthatatlansággal lehetett a szerződés-szegés következményét az uradalomnak bűnül felróni, a mit képviseltem és a magam nevében mint illetéktelen ítelkezé ezeannel visszautasítok. — Nyitrán, 1896. évi november hó 19-én.

*Szulyovszky Gusztáv,
íj. B. Wodianer Albert
urad. ügyésze.*

Egész terjedelmében közöltük ezen nyilatkozatot, mert tiszteljük az „audiatur et altera pars” elvét. Sajnálatunkra azonban meg kell jegyeznünk, hogy Szulyovszky urnak ezen nyilatkozata közleményünk ténybeli állításait nemcsak hogy meg nem cáfolta, hanem azokat éppen megerősítette. Szulyovszky ur nem tagadja, hogy a gyarakiaknak a bérletet a községi bíró útján közvetlenül a képviselő-választás előtt mondta fel, s elismeri, hogy a bér szerződés 13. pontjának közöltünk tartalma való. Ezek száraz tények, melyekből mindenki levonhatja a következtetéseket; de bizonyos, hogy az is, aki Szulyovszky ur véleményét osztja, elfogja ismerni, hogy a felmondás és a képviselő-választás között okozati összefüggés mindenesetre fenforogni látszik, annál is inkább, mert Szulyovszky ur sem apostrofált leveleiben, sem most nem mondja meg az okot, miért mondotta fel voltaképen az ellenzéki gyarakiaknak a bérletet.

Érdekesebb azonban a dologban az, hogy a nyilatkozat sulyt fektet arra, hogy gyarakiak a bér szerződés 13. pontját önként fogadták el. Ugy tudjuk, hogy a bérleti szerződés lényege abban rejlik, hogy az egyik fél szántóföldjét pénzért, vagy pénzértékekkel bíró szolgáltatásokért a másiknak használatra engedí át, de hogy ezen felül még erkölcsi lekötés is legyen kiköthető, azt mindaddig nem tudtuk. A famózus bér szerződésben foglalt azon feltétel, hogy a bérlok a szerződés felmondásának terhe alatt kötelezik magukat arra, hogy a báró Wodianer-féle uradalom érdekeivel magukat ellentétbe nem helyezik, pénzérték szerint bizonyára meg nem becsülhető szolgáltatás, legalább Szulyovszky ur sem mondja meg, hogy mennyit ér, s azt hisszük, hogy szakértőileg sem lehetne megbecsülni.

A közönséges jőzan esz fogalmi szerint az ilyen határozatlan s éppen azért nem is teljesíthető kikötés érvénytelen nem bír, s ha azt a tanulatlan paraszt bérlok elfogadták, azt bizony-

nyal azért tették, mert paraszt eszökkel fel nem foghatták, hogy ők, a földhöz ragadt szegény ördögök miképen veszélyeztethetik a dúsgazdag uradalom érdekeit. Hogy itt erkölcsi lekötés foglaltatik, arra a szegény falusi földmives bizonyára rá nem jött.

Ez azonban tény, melyet az uradalom ügyésze is elismer. S ezen tényből látjuk, hogy míg a honszerző és honfentartó földesurak utó-dai 1848-ban lelkesedéssel szabadították fel a jobbágyot, s tették a nemes emberrel egyenjogúvá, most az új liberális földesurak ilyen szóban forgó 13. szakaszban foglalt kikötésekkel törekednek a népet „önként” elvállalt szerződésekben maguktól erkölcsileg függővé tenni.

Különbben a szóban forgó kikötés annyira érdekes, hogy szeretnők, ha annak jogi érvénye fölött az illetékes bíróság mondaná ki véleményét, a mennyiben t. i. a gyarakiak a felmondást el nem fogadják, s az uradalom őket a bérlet kibocsátására perbe fogná.

Az alispán hátráléka. A következők közlésére kértek föl bennünket: Felkérem Craus István még most alispán urat, mielőtt hivatalától bucsuzik, tessék alispáni jelentésébe betenni s indokolni: 1. Át van-e már írva megyénk tulajdonát képező nyitra-bajnai méntelep (K. K. Militaer-Aerarról) a tulajdonosokra, nyilvános ígérete szerint és miért nem? 2. A gúlgóci hidvám a kereskedelmi minister által 3 évre ellenőrzés alá helyeztetett, a három év elmúlt 1892. óta és még mindig a gazda és kereskedő-osztály sújtatik a nagy vámtétel által. Miért? 3. dr. Bangha Sándor tiszti ügyész ellen beadott panaszomra feleletül kaptam a belügyministertől, hogy fegyelmi vizsgálat van ellene; végzésnek fogadjam-e, hogy nyugdíjat huz; ez elégtétel ez ügyben? amivel tartozott mikor fizette be a pénztárba? 4. Forrószeg-kaapi patakra beszédett pénznek hamis számadását jóváhagyással terjesztette be a ministerhez, folyamodtunk ellene s nem vizsgálják meg a feljelentést, tehát a fizetőnek nincs joga felszólalni? 5. Parancsa szerint vették meg a községek Tarnócy Gusztáv gyarából a rozsz és hasznavehetetlen fecskendőket; rendelkezzen ki javíttatja most át? 6. Mint megyei adófizető jogosan kérdezem: vajjon nem a munka-képtelenek, hanem a ki képviselőnek választatik, az kap nyugdíjat? *Kézdisárfalvai Benkeő László*, megyei virilista.

Megtérés. Halász Klára, ez évben férjezett Rácz Jánosné f. hó 15-én Negyeden az ev. ref. vallásból visszatért az Egyház kebelébe.

Változás a nyitravölgyi vasutnál. A reggeli vonat, mely Tót-Megyer felől 6 óra 58 perckor érkezett Nyitrára, e hó 15-től *egy egész órával korábban*, azaz 5 óra 59 perckor érkezik Nyitrára és természetesen a Nyitravölgy összes állomásaira. A többi vonat a rendes menetidőben érkezik. Hogy a reggeli vonat egy órával korábban jár, annak előnyeit leginkább a távoli Privigye érzi, mely eddig a reggeli postát sohase látta korábban 1 óránál délután, és délelőtt érkező vonatja nem is volt.

Tanító gyűlés. A léva-vidéki egyesület cétényi köre f. hó 19-én tartotta meg alakuló gyűlést Nyitrán. Vincze Károly esperes megnyitó beszédében mindenekelőtt éltette a királyné Ó Felségét, kinek névnapját ünnepli az ország. Azután visszatekintve a kerület tanítói karának eddigi működésére, dicsérettel emlekezett meg annak vallásos szelleméről és hazafias törekvéseiről, s a Szentlélek áldását kérve az új egyesületre felszólítja a kört tisztikarának megválasztására. Elnökké: Horváth Rezső nagy emőkei plébános választatott meg, társelnökké: Bella Antal bábindali, jegyzővé: Schöthert Mihály szentmihályuri, pénztárossá: Schutzert Ferencz vajki tanító. Horváth Rezső elnök tisztviselőtársai nevében is megköszönve a választásban nyilvánuló bizalmat, kijelenti, hogy az alapszabályok értelmében a kerületi esperes ur a kőraek tisz-

teletbeli elnöke, de nemcsak pusztán az alapszabályok betűje szerint, hanem ránk nézve azon tiszteletnél fogva is, melylyel iránta a körnek minden egyes tagja viseltetik, mely tiszteletünk mai emlékeztetés beszéde által csak növekedett. Kéri, hogy a kath. tanítók iránt tanúsított eddigi jóindulatát a jövőben se tagadja meg s szellemi vezérletével továbbra is szerencsésültesse a kört, mire Vincze Károly esperes meghatottan válaszolja, hogy a kör mindig biztosan számíthat rá. Határozatba ment ezután hogy a kört a lévaj központi bizottságban maga a tiszteletbeli elnök, Vincze Károly esperes képviselje, kihez még Agárdy László nemes-pani és Kantor Elek nagy-rethényi tanítók választottak. Az elnök végül pályadíjat tűz ki ily című dolgozatra: „Mi általéri el a tanító, hogy növendékei tanidejük befejezése után, sőt még férfi korukban is ragaszkodjanak személyéhez?” A legjobb pályaműnek jutalma Vincze Károly esperes urnak adományából 1 drb 10 koronás arany.

Nyitra megye vasuti bizottsága
f. hó 20-án tartott ülésében foglalkozott a tót-magyar-privigyei vonalnak Zúno-Váralja felé való meghosszabbításával. Az engedélyes „Magyar építőársaság” a kiépítendő vonalra 250.000 ftnyi hozzájárulást kíván a megyétől, míg a vasuti bizottság csupán 150.000 ftot javasol megszavazni. Mi még ennek megszavazását is sokaljuk. Ugyanezért felolvasott a keresk. min. leírata a nyitra-lundenburgi vonalra nézve, melyben a miniszter elveti a tervezet azon pontját, hogy ezen vasut egységes vonalat képezzen, hanem csak átmenetet enged meg, elveti továbbá, hogy Nyitra a vasut központja és igazgatóságának valamint műhelyeinek székhelye legyen. A bizottság feliratot javasol a miniszterhez ezen intézkedések megváltoztatása végett.

A nov. 25-iki megyebizottsági ülésre ismételtén felhívjuk t. elybarátaink s minden független gondolkozású tag figyelmét, hogy azon okvetlen megjelenni sziveskedjenek. A gyűlés tárgysorozata 111 pontot tartalmaz; előreláthatólag lesz ott azonban oly pont is, mely a tárgysorozatban nincsen felvéve.

Rudnay Béla emelkedik. Rudnay Béla, a budapesti rendőrség vas- — ha nem is éppen kíméletes kezű — főkapitánya, mint a fővárosi lapok írják, a belügyminiszterium rendőri osztályának vezetőjévé fog legközelebb kinevezetni, mivel ezen hivatalbeli elődjét, dr. Sellyey Sandort, közigazgatási bíróvá fogják előléptetni.

Lutheránus atyafiak. Vágújhelyen a néppárt bukásának oka nem a választási elnökök, Kochanovszky és Koronhály erőszakoskodása, kik nemesen viselték magukat, hanem a lutheránusok elpártolása volt. Résztvettek a népgyűlésen, de a választásnál cserben hagyták a pártot. Mondják, hogy 200 voksuk huszezer frtba került a kormánypártnak. Különösen Borszuk bottfalusi luth. lelkész játszott furesa két színű szerepet. Mint levelezőnk írja, eljött a néppárt értekezletére, mint jó barát és elvtárs; ott először tótérzelmű néppárti jelöltet kívánt a maga részéről, s ez esetben ugymond, szívvel-lélekkel küzd mellette. Később pedig antiszemitát javasolt. Mindkét ajánlatával jól összezavarta az értekezlet egyetértését s a végén, a kormánypárttal tartott. Bizonyára azért küzdött szívvel-lélekkel Vietorisz mellett, mert ez és a pártja is tótérzelmű, vagy antiszemita? Van egy régi szólásmód a lutheránusokról, valószínűleg csak az teljesedett be ezen esetben.

Epizód a vágújhelyi választásból. Egy nagyörvistyeyi gazdát — írja levelezőnk — megvásárolt volt egy póstyényi úr 20 frtért, azután mindketten Póstyénybe mentek a gazda fogatán. A gazda kocsisa haza ment, egy távolabbi vasuti elzárt korlátnál megállni volt kénytelen, és borraivalójával az ott levő kocsimába ment. Épen az a vonat jött, a melyik a megvásárolt szavazót vitte; ekkor a magukra maradt lovak megbokrosodva átugorták a korlátot, s egyenesen a rohanó gépnek mentek, az persze

darabokra tépte a szegény párákat. A szokatlan véletlenben a jobbérzelműek Isten ujját látták, s azután bezzeg nem is lehetett N.-Örvistyén liberális szavazatot vásárolni.

Missió Turnán. Örvendetes jelenségül vehető egyházmegyénkben, hogy még néhány évvel ezelőtt missiók tartásáról csak elvétve lehetett hallani, ma gyors egymásutánban veszik igénybe a lelki fellendülés emez áldásos eszközét a nép hivatott lelki vezetői. A keresztény érület feleléstése vezette Csulen Mihály turnai plébánost is, midőn engedve az általános óhajnak lehetővé tette, hogy hívei három lángbuzgalmu s a szó hatalmával felvertezzet lazarisztát atyát láthattak egy nyolcadon át körükben. P. Beran, P. Hajdusek és P. Narožny volt a három apostol, kikét örömujjongva fogadott a hívők sokasága s kik a lelki öröm napjait létesítették számukra. Zsufolásig megtelt a templom s szokatlan módon ostromállapotba került a gyóntatószék. A lelki élet talaja nem rosz, csak szakértő s szorgalmas magvető kell hozzá, hogy az isteni ige a megfelelő helyre essék s életet nyerjen.

Kanyaró-járvány. Komjáthón a kanyaró-járvány nagy mervben uralkodik, minek következtében az iskolák bezáratása lett javaslatba hozva a megyei központ előtt.

I. Vilmos császár és udvari papja. Minap temették Berlinben dr. Frommel Emilt, I. Vilmos császár udvari papját, a ki a német fővárosban a legnépszerűbb emberek közé tartozott. Sok adoma maradt róla. A többi közt egy izben a császár azt mondta neki, hogy nagyon szívesen hallgatja predikációit, mivel nincs tekintettel arra, hogy a hívők között a császár is lesi szavait. — Felség — volt Frommel talpraesett válasza — azt hiszem, elég nehéz dolog hat napig uralkodónak lenni, azért bizonyára jól esik vásárnapon semmi egyébnek lennie, mint egyszerű kereszténynek Isten házában.

A várnai csata foltot ejtett, de csunyát, a választási törvényen. Ezt kiakarván közszórnálni, jobbra balra nyilatkoznak, Kloch elnök és nem tudni miért, Smialovszky Valér zsolnai képviselő. Az ellennyilatkozatok közül érdekes a B. H. munkatársáé Bela Henriké, a ki különben izraelita s mint szemtanu vett részt a választáson. A többi közt ezeket mondja:

Ugy Smialovszky Valér, mint Kloch Károly báró mindenekelőtt hajmeresztő színekkel esetelike azt a fanatizmust, a melybe a kerület papsága ejtette a kerület együgyű tót népét. Ez a leírás lehet igaz, lehet költött: nekem semmi közöm hozzá. En híven beszámoltam tudósításemban arról, hogy a kormánypárt részéről beszéltek nekem a nép fanatizálásáról, de őszintén hozzátettem azt a mit láttam: hogy a várnai választásra megjelent néppárti tömeg csak a végtelen beketüresben látszott fanatikusnak. Ez a szegény nép azt az impressziót tette reám, hogy ha fát vágnának a hátán, azt is szótlanul eltűrné, mert a papság úgy látszik arra fanatizálta, hogy bármi történik is velük, mindvégig rendíthetetlenül kitartson. Kloch báró és Smialovszky Valér erre azt állítják, hogy a néppárti választók — a papok terrorizmusától készítve — fölvonultak ugyan s ott is maradtak hajnalig estig a néppárti táborban, de a megjelenteknek legalább is két harmada tartózkodni kívánt a szavazástól: ezt el tudták érni a fölbujtott népnél a kormánypárt kortesei. Ez is lehet úgy, mint Kloch báró és Smialovszky állítják, én csak konstátálom a következőket: A néppárti választók nagy részét, mintegy 500 embert, nem eresztették át a kordonon (a közeli kocsimába sem, hiába tagadja ezt Smialovszky;) mert vagy egyáltalán nem volt igazolványuk, vagy pedig olyan igazolványuk volt, melylyel a községi jegyző igazolta, hogy ez és ez be van írva a választók névjegyzékébe. Ezeket az igazolványokat eltették és ezek alapján fogják a petícióban bebizonyítani, hogy 500 választóra nézve lehetlenné tették, hogy leszavazzanak. Ennek a ténynek világánál tessék megítélni a választási elnöknek abbéli kijelentését, hogy az igazolványokkal visszaélés nem történt s hogy teljes számban osztotta ki az általa kiállított, tehát érvényes igazolványokat.

Akin nem fogott a keresztvíz. A „Váci Közlöny” beszél a következő jellemző esetet. A 60-as években Egerben Reméyi Ede hangversenyezett. Válogatott közönsége első sorában helyet foglalt Bartakovics Béla érsek, akj az izraelita születésű Reményit megkeresztelte és

bőkezűen segélyezte művészi tehetsége iskolázásában. Reményi forszdarabja a Repülj fecském után viharserűen tört ki a közönség tetszése. Miután a művész belefáradt a sok hajlongásba, leszállva a pódiumról Bartakovicshez lépett „Nos öreg, hogy tetszik?” s fideliter megvereggette az ámuló-bámuló agg érsek vállait. Válasz helyett Bartakovics titkárához, Tárkányi Bélához fordult s hangosan így szólott: „Na fiam, ezen a Reményin is kárba veszett a mi keresztvízünk.” A volt zsidón kiűtött a zsidó szerénység, akár Pór Antalón.

Talált hulla. Tótmegyeren f. hó 12-én egy istalóban egy körülbelül 40 éves ismeretlen női hulla találtatott és ugyanaz nap el is temettetett.

Irodalom.

Megjelent **Dr. Boissarie Lourdes ténete** orvosi szempontból. Fordította dr. Haiczl Kálmán garam-sz.-benedeki plébános. Kapható Buzarovits Gusztáv könyvkereskedésében 376 lap. Ára fűzve 1 frt 60 kr.

Ismét egy könyv a lourdesi eseményekről — gondolám, midőn a mű kezem ügyébe került, s egyszerűen felrettettem, hogy az legyen sorsa, mint a mi sok más társának, melyeket legtöbb esetben a cimlapjukon álló reklamért vesztünk meg, s azután, mert már amugy is számos ily munka jó s rosz tollal megírva forog közkezen, tartalmára kíváncsiak nem lévén, valahova a szerény fenekére száműzzünk.

A kedves emlékek azonban, melyeket a lourdesi zarándoklat elmoshatlanul lelkeembe vésett, legyőztek elhamarkodott előítéletet. Ujra kezembe vettem tehát a könyvet, s mennél tovább lapoztam, annál inkább lebilincsel, míg elvégre egészen át nem tanulmányoztam. Nem közönséges könyv ez, nem is való laikus kezébe. A ki gondolkodni, tudni akar, az olvassa; mert csakis azok számára van írva.

Hivatása kétszeres: első sorban megdöntetlen érvekkel felvilágosítani azokat, kik a körülmények előzetes komoly megvizsgálása nélkül szemet hunyva stoikusán kimondják, hogy a lourdesi csodás események csakis a franciák feltűnést kedvelő rajongási illúziói, csak emberi koholmányok; másrészt a számtalan gyógyulás felsorolása és leírása által Mária híveiben a szeretet és bizodalmat gyarapítani.

A szerző egy hírneves orvos, a ki néhány év előtt még telve az egyetemen beszítt atmoszférával, hit dolgában egy csöppet sem volt jobb kollégáinál; a ki fejet csóválva, s vállat vonva csak gunyos mosollyal válaszolt, hogyha fenetbi csodákról előtte egyáltalán beszélni meretek, a ki még a betegségeket konstátáló bizonyítványokat is megtagadta azoktól, kiket éveken át hasztalanul gyógykezelt, ha tudta, hogy őket egy ellenállhatlan vonzalom Lourdes felé vezeti.

Dr. Boissarie betegneik hirtelen gyógyulása rávitte, hogy ezen emberileg kimagyarázhatlan változások okát keresse.

Tizenegy évig behatóan tanulmányozta magán a helyszínen a betegségeket, a gyógyulásokat s azok körülményeit; fáradhatlanul kutatott saját tapasztalatai nyomán és az orvosok letett aktaiban a dolgok tényállásának mivolta után s szorgalmának eredményét e könyvben összegyűjtve közrebocsájtja.

Tárgyalja az előzetes mennyei megjelenések természetét, az egyház tartózkodó s a kormány erőszakoskodó eljárását a Lourdes felé vonuló zarándokokkal szemben, bonckés alá veszi a csodák gyanánt elfogadott eseményeket, az illető egyének lelki állapotát, s mély logikával részrehajlás nélkül itél azok fölött.

Ezek után orvos léte re kimondja, hogy az igazság ellen hiába minden berzenkedés, hiába minden tudományos fortély, mert mióta a Szent Szűz a lourdesi barlangot irtalmának trónjává emelte, azóta ott oly dolgoknak szemtanuja a világ, a miket, minthogy minden orvosi teoriát halomba döntve, magukon viselik a természet-fölöttiség, az isteni beavatkozás bélyegét, kénytelenek vagyunk csodáknak elismerni.

Gratulálunk a fordítónak is, mert munkája e téren hűzapotló! Tisztelt olvasóinknak pedig melegen ajánljuk e könyvet, mely mint az e téren eddig megjelent könyvek kiegészítője egy könyvtárból se hiányozzék. L.

Közgazdaság.

Állatkinzás a bécsi marhavásáron.

Tudvalévő dolog, hogy az északnyugati vármegyéből származó szarvasmarha Alsó-Ausztriába csak a bécsi vesztégyvásár útján vihető. Ezen vesztégyvásáron azonban csak 100 drb. marha számára van istálló, pedig hetenkint a szombati vesztégyvásárra rendszeren 800—1200 db. marha hajtatik fel. Miután az állatoknak legkésőbb pentecken reggel meg kell érkezniök, ezek legalább egy napot és egy északát a szabadban (zivatarban, hidegben) tanyáznak — akárcsak a nyitrai, stomfai, zsombokréthi választók. — A drága takarmányon s hosszú időn keresztül etetett értékes hizómarhák ennél fogva az idő viszontagságai következtében darabonként 50—100 kg. súlyvesztést is szenvednek. Ez tarthatatlan állapot. Ha már nincs kiviteli állatvásárunk, legalább követeljük meg azt, hogy a bécsi legyen úgy berendezve, amint az a különben is sok oldalról süjtött magyarországi hizláló érdekeinek megfelel. — Ne higgyék a bécsiek, hogy a mi marháinkkal úgy szabad bánni, mint mi báunak a néppárti választókkal.

Gyümölcsesegetek kiosztása.

Az állami intézetek kertészeteiben és az állami faiskolákban majdnem hét millió gyümölcseseget és 312,000 nemes, magas törzsű ojtvány áll kiadásra készletben és pedig ez utóbbiak mind csakis azokban a csekély számú fajtákban, melyek az egyes vidékeken a nagyban termelést megérdemlik. Ezeket a fákat és esemeteket mérsekelt áron, de községi faiskoláknak, szegényebb tanítók, lelkészek és földműveseknek ingyen akarja Darányi Ignác dr. földművelésügyi miniszter kiosztatni. Különösen azokon a vidékeken óhajt a miniszter ily módon segíteni, a melyek a f. évi jégverések következtében sok kárt szenvedtek. Akik ezen kedvezményben részesülni akarnak, jelentkezzenek a nyitramegyei gazdasági egyesület titkári hivatalánál.

Rétműtrágyázás.

Az országos m. kir. növénytermelési kísérleti állomás rétműtrágyázási kísérletek megejtése céljából ingyen és bérmentve küld 30 kg. kainit és 29 kg. Thomassalakot. A kik ezen kísérletre vállalkoznak, kötelezik magukat ezen műtrágyát egy magyar holdnyi parcellán elhiteit, s ezen parcella mellett egy más hasonló nagyságot lemérni a termés eredmények megállapítása céljából, miért is a két parcellának egy a széna, mint a sarjú termése külön-külön kaszálendő és lemérendő, s az eredmény a növénytermelési kísérleti állomással az általa küldött rovatos iv felhasználásával közlendő. Ezen kívül a széna minőségének megállapítása céljából minden parcella anyaszéna terméséből 2—3 kg. minta küldendő be a kísérleti állomásnak. A műtrágyák elszórására a réteken, legkedvezőbb időjárás az őszi utó, november, december hava. Felhívjuk azért azon t. gazdákat, kik ezen kísérlet végrehajtására vállalkoznak, ezen szándékukat a nyitramegyei gazdasági egyesület titkári hivatalánál mielőbb közölni sziveskedjenek.

1462/96. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott körjegyző mint bírósági megbízott ezennel közhírré teszi, hogy a néhai **Minár Mihály** volt nagybéllici apát-plebános utáni összes ingóságok **1896. évi november hó 26. napján reggeli 8 órakor** a nagybéllici plebániában megtartandó árverésen, a vételárnak azonnali kifizetése mellett árvereztetnek el. Részletes felvilágosítás a nagybéllici helyettes plebános, esetleg körjegyzőnél kapható.

Kelt Nagy-Bélicen, 1896. évi november hó 18-án.

Balázsovics István.
körjegyző.

Árlejtési hirdetmény.

A felső-köröskényi malom-közirtokosságnak Felső-Köröskényben lévő

vizi-malma

a felső-köröskényi községhez f. é. december hó 15-én d. u. 2 órakor tartandó nyilvános árlejtés útján fog 1897. januártól kezdődő 6 évi időtartamra haszonbérbe adatni.

Kiáltási ár 600 frt. — A többi feltételek alulírott Felső-Köröskényben megtehetőek.

Zárt ajánlatok elfogadtnak esetleg a malom tulajdonjogi megszerzésére nézve is.

Felső-Köröskény, 1896. évi november 20-án.

Eyssen Manó,
közb. felügyelő.

M. kir. nyitrai 14. honvéd-gyalogezred közétkezési bizottsága.

39. é. biz. szám.

Árlejtési hirdetmény.

A m. kir. nyitrai 14. honvéd-gyalogezred közétkezési bizottsága részéről 1897. január 1-től egy évi időtartamra (esetleg hat vagy három óra) az alábbi kimutatásban megjelölt hozzávetőleges szükségletnek megfelelő élelmi cikkek szállítása, illetőleg biztosítása nyilvános árlejtés útján céloztatik.

Hozzávetőleges szükséglet 1897. évre.

Élelmi cikkek:

50000 klg. marhahús, 1000 klg. disznóhús, 10000 klg. disznózsir, 400 klg. szalonna, 30000 klg. fehér 4-es liszt, 20000 klg. 7-es barna liszt, 10000 klg. buza-dara, 10000 klg. rizs, 20000 klg. fehér bab, 60000 klg. burgonya, 100 klg. tarhonya, 12000 klg. só, 100 klg. borsó, 50 klg. bors, 50 klg. köménymag, 6000 liter ecet, 4000 klg. hagyma, 12000 köteg zöldség, 500 klg. paprika, 1000 klg. lenese, 500 klg. árpakása.

Általános szállítási feltételek.

1. A cikkekre egyenkint, esetleg az összes cikkek (a hús kivételével) együttes szállítására adható be ajánlat, a húsnak másféle élelmi cikkel való együttes szállítása ki van zárva.
2. Az árak az ajánlatokban számmal és betűkkel teendők ki. Minden cikknél külön a legjobb I-ső és közép II-od minő-egű árának megjelölése mellett.
3. Valamennyi cikknek a szükséglet helyére (honvéd laktanya Nyitra), a húsról ezenkívül a sátorbortba való beszállítása a szerződött szállító által díjtalanul eszközözendő.
4. Az egyes cikkekért netán fizetendő fogyasztási adó, valamint minden más adó vagy illeték a szállítót terheli, miért is az árak ezeknek betudásával teendő ki az ajánlatban; továbbá tekintettel a készpénz fizetésre, a rabatt (sconto) is feltüntetendő, vagy a 1/10 engedmény.
5. Az alábbi minta szerinti 50 kros bélyeggel ellátott és minden egyes cikk után a kereseti összeg 2%-a bánatpénzzel csatolva, borítékban bepecsételt, és az ezred étkezési bizottságára címzett ajánlatok a céggel megjelölt és lepecsételt minták kíséretében, az ajánlati tárgyalást megelőző napig folyó évi november hó 30-án déli 12 óráig, a honvéd-laktanya földszint 127. számú ajtó alatt (élelmező tisztt) — írásban beadandók.

Nyitra, 1896. évi november hó 14-én.

A m. kir. 14. honvéd-gyalogezred nyitrai közétkezési bizottsága.

Törvény oltalma alatt!

Szabadalm. jégsarkok.

A legegyszerűbb szer a jégen való elcsúszás ellen.

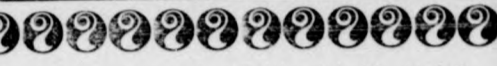

Ezenrendkívül praktikus jégsarkok a legjobb óvszer a sikamlós jég ellen, s minden más felett elsőbbséget érdemel. Ez a jégsarkok sokkal kisebb és könnyebb minden más egyébnél, nem rontja el a labbeli-sarkot, ezeket nem kell a sarkról eltávolítani s használaton kívül nem láthatók.

Ezen jégsarkok nem csukódnak be, s olcsóságra nézve felülmúlnak minden eddig használatban levőket.

Ára páronkint a hozzá való csavarral 55 kr. postán küldve 60 kr.

Kaphatók **Stanek C. A.-nál**
Reichenbergben (Csehország.)

M. kir. nyitrai 14. honvéd-gyalogezred közétkezési bizottsága.

6. Szóbeli, továbbá később érkezett vagy utóajánlatok, valamint olyanok, melyek a szállítási feltételektől eltérő kikötéseket tartalmaznak, el nem fogadtnak.

7. A szállítási feltételek a honvéd-laktanyában (földszint 127. számú ajtó) naponta d. e. 10—12 óráig betekinthetőek.

8. Az ajánlatban világosan felemlítendő, hogy a vállalkozó a szállítási feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti.

9. Elfogadott ajánlattevők kötelesek bánatpénzöket a kereseti összeg 5%-ában megállapított biztosíték erejéig kiegészíteni, illetőleg velők a szerződés megkötését fog.

Ajánlati minta.

50 kros bélyeg Alulírott folyó évi november hó 14-en közétett hirdetmény folytán

kötelezem magamat a m. kir. 14. honvéd-gyalogezred nyitrai közétkezési bizottsága részére az 1897. évi január hó 1-től az 1897. évi december hó 31-ig terjedő idő alatt szükséges élelmi cikkek a beszállítás költségeinek és az esetleges fogyasztási adónak betudásával és pedig: a rizs kilogrammját kr azaz

krajcárért (következik az ajánlott élelmi cikkek felsorolása) szállítani.

Ajánlatomért a mellekelt forintnyi bánatpénzzel kezeskedem, s kötelezem magamat az ajánlatom elfogadása esetében a meghatározott biztosíték erejéig kiegészíteni.

Együttal alávetem magamat az általam ismert szállítási illetőleg szerződési feltételeknek. A felajánlott cikkek mintái külön zacskók alatt mellekeltetnek.

Kelt _____ 18 évi _____ hó _____ n. lakik _____

Kívül a borítékra irandó:

A m. kir. 14. honvéd-gyalogezred nyitrai közétkezési bizottságának Nyitra.

Ajánlat a f. évi november hó 14-en közétett hirdetmény szerint szükségelt élelmi cikkek szállítása iránt.

Bánatpénz _____ forint mellekelve.
Minták külön boritek alatt.

SOUKENIK JÁNOS

ORGONA-ÉPÍTŐ
S Z E G E D E N .

Elvállal mindennemű

új orgonák építését

bármily alakban és nagyságban jutányos árak mellett a legújabb és leggyakorlatibb rendszer szerint.

Régi orgonák átépítését, javítását és hangolását jótállás mellett elvállalom.

Új harmóniumokat

kellemes, erőteljes hanggal, tartós szerkezettel **75 frttól** kezdve számítok.

Templomi berendezéseket,

oltárok, szószékek, gyóntató-székek, keresztelő-kutak és padok készítését a legjutányosabb árak mellett elvállalom.

A jelen őső közlekedési árak mellett az ország bármely részében teljesítek mindennemű idevágó munkát, a nélkül, hogy azt t. vevőim megéreznék.

Rajzok és költségvetésért díjat nem számítok.

Tisztelettel

SOUKENIK JÁNOS,

orgona-építő

23-26.

Szegeden, Belváros.

== Lakás: ==

Szeged, Boldogasszony-sugarat 25. szám.

Agyagáru-kiállítás Budapest, 1891.: A m. kir. keresk. miniszter elismerő okirata.

ALAPITTATOTT 1855-İK ÉVBEN.

HAVRANEK ANTAL

AKADEMIAI SZOBRASZ és KÖFARAGÓ, BÁNYATULAJDONOS

SZÉKESFEHÉRVÁROTT.

24-27.

ÜZLETHELYISÉG és RAKTÁR: FELSŐ-VÁROS, KIRÁLYKUT-UTCA 1. SZÁM.

Elvállal minden izlésü és kivitelü

templom-tervezéseket és berendezéseket

u. m.

oltárok, szószékek, utifeszületek, keresztelő-medencék készítését gránit, márvány és minden anyagból a legfinomabb kivitelben.

Nagy raktár siremlékekből

u. m.

bazalt, gránit, márvány és homokkőből a legújabb minták szerint.

Minden e szakmába vágó felvilágosítással készséggel szolgállok.

Hirdetmények

NYITRAMEGYEI SZEMLE

részére

jutányos áron felvétetnek a kiadóhivatalban.

Bérbe, esetleg megvételre kerestetik

Nyitravölgyében a vasut mentén

csinos kisebb úri lakház

árnyas kerttel.

Cím a kiadóhivatalban.

2-szeres és 3-szoros termékek

csakis mesterségesen szárított

mütrágyával

érhetők el

Hungária mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság **Budapest**en.

Herényi Gotthard Sándor és Rovara Frigyes művét érdeklődőknek ingyen és bérmentve küldjük meg.